

ՏՆՏԻՍ ՊԱՏՄՈՒՆԺՒԲԸ

Քունս չէ գալիս, իմ ազնիւ տատի,
Դու էլ չես բնում: գէթ հետս խօսիր,
Թող վառարանը հանդարտ ճարճատի,
Իսկ դու անցեալից մի բան ինձ պատմիր:
Վառարանի մտտ իմ տատը նստած
Գուլպայ էր գործում: Գիշերը երկար,
Դուրսը ցուրտ ձմեռ, քամին կատաղած
Բաղխում էր դուռը: գոռում անդադար:
Երկար ծխհանով կրակը խառնեց,
Ապա բարձրացաւ տատս իւր տեղից,
Մօտեցաւ դէպ ինձ, ճակատս շփեց
Ասաց. «չար աչք է անցել քո զլխից»:
Ու ինձ մօտ նստեց, խաչ հանեց կրծքին,
Խոր յօրանջելով, ինձ էլ խաչ քաշեց.
Սերտած աղօթքներ բերաւ իւր մտքին,
Խաչակնքելով, բոլորը կնկնեց:
Լաեց. ու գուլպան վեր առաւ նորից,
Չեսս շոյելով, «ի՛նչ պատմեմ» հարցրեց:

— Էքբեաթ չեմ ուզում: Պատմիր քո կեանքից.
Քո հարսանիքը ի՞նչպէս կատարուեց:
Էեզնական ժպիտ խաղաց շրթունքին,
Շարժեց գլուխը, խէթ ինձ նայելով,
«Այ՛ թէ ի՞նչ պատմել այս իմ թռնիկին»
Կամաց շշնջաց, գուլպան հիւսելով:
Յանկարծ ականջը տատիկս քորեց,
Ասաց. «նշան է երկինք բացուելուն».
Ապա անցեալներ նա մտաբերեց,
Յիշել սկսեց մարած օրերուն:

—Անդան մեր ոսկի օրերը, անցան:
 Իմ խեղճ թռռնիկներ, ձեզ բաժին չեղաւ:
 Ոչ ուրախ կեանքի, ոչ երջանկութեան:
 Այժմ աշխարհի վառ փայլը կորաւ:
 Ամեն ինչ փոփոկեց դատարկ ձևերի:
 Վերացաւ Աստու առատ օրհնութիւն:
 Հողի ու հաւատ ծախուեց փողերի,
 Ուստի և Տիրոջ իջաւ բարկութիւն:
 Լուսաւորութեան միայն անունով
 Տղայ թէ աղջիկ բոլոր փչացան,
 Անհիմն ուսման ունայն պատրանքով
 Իրանք դեռ փոքր, բայց մեծ ձևացան:
 Ո՛ւր են վաղեմի հայի աղջիկներ,
 Որ սուրբ պատկառանք պայծառ դէմքերին:
 Վարել են իրանց աների հոգսեր,
 Նեղութիւն կրել նման քաջերին:
 Հարսներ են դարձել, մանուկներ ձնել,
 Առողջ ու կայտառ իրանց ստիներին
 Մեծացրել են, սուրբ կաթով սնել
 Ու տղամարդիկ տուել աշխարհքին:
 Շատ բան է փոփոկել մեր աղջիկներից:
 Չկայ մինչև իսկ այն գեղեցկութիւն,
 Այն կրակ աչքեր, թշեր վարդերից,
 Արշալոյս ժպիտ, խօսքը բաղդութիւն:
 Իսկ մեր տղերքը ինչպէս հսկաներ
 Պսակոււմ էին քսան տարեկան,
 Իրանց պէս սիրուն առնելով հարսներ,
 Միշտ վառուած պահոււմ օջախն հայրական:
 Ի՛նչպիսի հասակ, ի՛նչ կայտառ դէմքեր,
 Ի՛նչ խրոխտ հայեացք, ձայներ բաղդբալից:
 Ա՛խ, ի՛նչ լայն թիկունք, ի՛նչպիսի կրծքեր,
 Կարծես բոլորը ձուլուած մարմարից:
 Եւ այն կրծքի տակ ի՛նչ սիրտ զգայուն:
 Ձեռներ միշտ մեկնած իրանցից թոյլին,
 Իրանք պթառատ, կամքով անընկճուն:
 Հաւատը պայծառ, սէրը կաթոգին:
 Հազար երանի անցած օրերին,
 Միշտ երջանկութեան մէջ էինք ապրում:

Քաղցրութեամբ լեցուն կարմիր սրտերին
 Այժմ սև դարձեր որդնի պէս ճշում:
 Սեղան չենք նստել առանց հիւրերի:
 Մինչ իսկ կերակուր պատրաստած համով
 Նախ բաժանել ենք խեղճ աղբատների
 Ապա թէ ճաշել քաղցրալից սրտով:
 Թէ ուրախութեան և թէ տրտմութեան
 Հարեանները իրար մասնակցել,
 Օրհնելով Տէրին ամեն մի բերան,
 Եւ միշտ զոհունակ սրտով աղօթել:
 Բայց վայ ձեզ, Խեղճեր, Անարգ ձևերի
 Անմիտ ստրուկներ, Ձեր սիրտը նեղուած
 Կանգնած էք մօտը խաւար փոսերի,
 Եւ սէր և հաւատ անդունդը ձգած:
 Ե՛ր, եմ քաղցրիկ թոու. քեզ ես ի՞նչ պատմեմ.

Դէ՛. բաւական է. քո բոլոր խօսքեր
 Ես լաւ հասկացայ, սիրելի տատիկ,
 Ինձ ոչ միայն քուն, այժմ բիւր մտքեր
 Գլխիս մէջ դարձան վրդովուած ալիք:

ԱՐՇԱԿ ԿԱՅԵՌՈՒՆԻ